

УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОЧОГО ОБЛАДНАННЯ СКРЕПЕРІВ

Володимир Волянчук, Євгеній Горбатюк, Дмитро Міщук

Київський національний університет будівництва та архітектури,
03680, Повітрофлотський проспект 31, Київ, Україна

IMPROVEMENT OF THE EQUIPMENT SCRAPER

Volodymyr Volianiuk, Ievgenii Gorbatiuk, Dmitry Mishchuk

Kyiv National University of Construction and Architecture,
03680, Povitroflotsky Prospekt 31, Kyiv, Ukraine

АНОТАЦІЯ. В статті розглянуто удосконалення робочого обладнання скреперів шляхом впровадження його нових конструктивних схем. Це дозволить збільшити продуктивність скреперів і знизити собівартість робіт. Зниження собівартості робіт буде здійснюватися за рахунок використання на тягачах скреперів двигунів меншої потужності. Наведені нетрадиційні конструктивні схеми робочого обладнання скреперів, опис їх робочого процесу і залежності для розрахунку основних параметрів.

Ключові слова: скрепер, робоче обладнання, ківш, ґрунт.

АННОТАЦИЯ. В статье рассмотрено усовершенствование рабочего оборудования скреперов путем внедрения его новых конструктивных схем. Это позволит увеличить производительность скреперов и снизить себестоимость работ. Снижение себестоимости работ будет осуществляться за счет использования на тягачах скреперов двигателей меньшей мощности. Приведены нетрадиционные конструктивные схемы рабочего оборудования скреперов, описание их рабочего процесса и зависимости для расчета основных параметров.

Ключевые слова: скрепер, рабочее оборудование, ковш, грунт.

ABSTRACT. Purpose. Increased productivity and cost reduction scrapers work of these machines. **Methodology/approach.** Analysis unconventional designs scrapers working equipment. **Findings.** Brought innovative design schemes of work equipment scrapers, description of the workflow and key analytical dependences for calculation of basic settings. **Research limitations/implications.** The introduction of non-traditional design schemes of work equipment scrapers will increase their productivity and reduce the cost of operations. **Originality/value.** Materials of the article can be used by the scientific and pedagogical staff and students in the educational process and used for further research.

Key words: scraper, working equipment, bucket, soil.

ВСТУП

Частка земляних робіт в будівництві становить до 30% від загального обсягу робіт. Тому підвищення продуктивності і зниження собівартості цих робіт для машин, що залучаються для їх виконання, є актуальним завданням. До таких машин відноситься скрепер, призначений для шарової розробки, переміщення і відсіпання ґрунту шаром заданої товщини. Одним з напрямків удосконалення робочого обладнання скреперів є впровадження для нього нових конструктивних схем [4...7].

МЕТА РОБОТИ

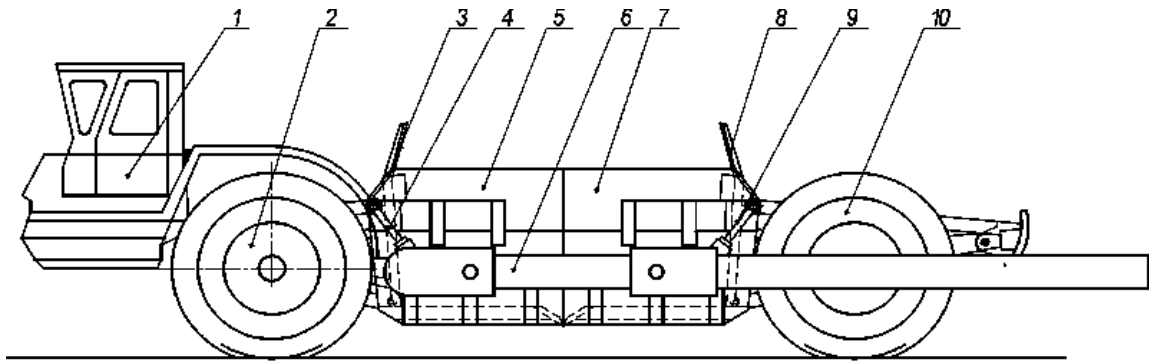
Мета роботи полягає у розробці рекомендацій з підвищення продуктивності

скреперів і зниження собівартості розробки ґрунтів цими машинами шляхом впровадження нетрадиційних конструктивних схем їх робочого обладнання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Однією з можливих конструкцій для досягнення поставленої мети може бути скрепер бінарного дії, в якому при здійсненні робочого процесу не використовується ходове обладнання.

В сучасних самохідних скреперах робочий процес відбувається за рахунок тяги двигуна скрепера, для повного завантаження ковша необхідний додатковий штовхач або тягач.

Рис. 1. Схема скрепера з двома ковшами: 1 - тягач; 2 - ведучі колеса; 3 - висувна стінка переднього ковша; 4 - гідроциліндри підйому переднього ковша; 5 - передній ківш; 6 - гвинтова передача; 7 - задній ківш; 8 - висувна стінка заднього ковша; 9 - гідроциліндри підйому заднього ковша; 10 - ведені колеса

Fig. 1. Scheme scraper with two buckets: 1 - tractor; 2 - wheel drive; 3 - retractable front wall of the bucket; 4 - Hydraulic lifting front bucket; 5 - Front bucket; 6 - screw transmission; 7 - rear bucket; 8 - sliding rear wall of the bucket; 9 - lifting cylinders rear bucket; 10 - led wheels

У скреперів бінарного дії робочий орган складається з двох ковшів: переднього 5 і заднього 7 (рис. 1). Наповнення ковшів відбувається за рахунок їх взаємного зустрічного переміщення з використанням гвинтової передачі 6 з приводом від гідромоторів, за допомогою якої можна розвинути велике зусилля.

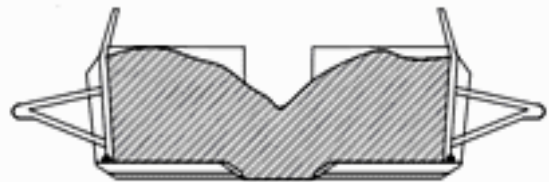
Скрепер підїжджає до місця завантаження, розсовує ковші з використанням гвинтової передачі і за допомогою гідроциліндрів 4, 9 виставляє кут для початку завантаження ковшів (рис. 2).

Рис. 2. Схема врізання ковшів

Fig. 2. Scheme of embedding buckets

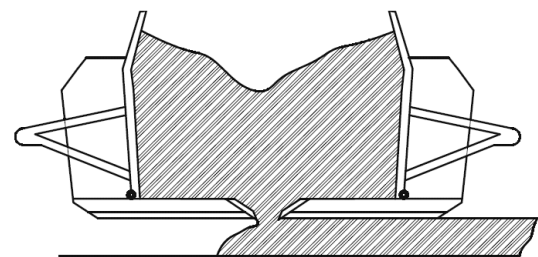
Далі ковші починає стягувати гвинтова передача, за допомогою гідроциліндрів ковші лягають на місце розрізу і рухаються назустріч один одному по прямій, набираючи ґрунт (рис. 3).

Рис. 3. Схема завантаження ковшів

Fig. 3. Scheme of loading buckets

Після заповнення ковшів вони піднімаються у транспортне положення і скрепер пересувається до місця розвантаження. На місці розвантаження з використанням гвинтової передачі ковші відсуваються один від одного і між ними робиться невелика щілина, за допомогою висувних стінок з застосуванням гідроциліндрів здійснюється відсіпання ґрунту (рис. 4).

Рис. 4. Схема розвантаження ковшів

Fig. 4. Scheme unloading buckets

При такій конструкції робота скрепера не залежить від сили тяги машини і сили зчеплення коліс з ґрунтом. За допомогою

гвинтової передачі можна розвинути велике зусилля, тому з'явиться можливість розробки більш важких ґрунтів. При застосуванні двох ковшів в процесі різання ґрунту немає необхідності у великій тяговому зусиллі ходової частини і тим більше в додатковому тягачі або штовхачі. Ходова частина використовується тільки для транспортування ґрунту. Двигун скрепера в ході робочого процесу використовується тільки для подачі потужності на гідросистему.

Переваги цієї конструкції: відпадає необхідність у використанні додаткових тягачів або скреперних поїздів; можлива розробка міцних ґрунтів; застосування двигуна меншої потужності і відсутність загальної рами роблять даний скрепер дешевше інших. Двигун на такий скрепер потрібен потужністю на 30% меншою, ніж у традиційних скреперів з таким же об'ємом ковша.

Для скреперів бінарної дії основними розрахунковими параметрами є:

- 1) опір різанню ґрунту ковшами, кН

$$W_1 = 2Bhk \cdot 10^3,$$

де B – ширина ковша скрепера, м; h – товщина шару ґрунту, що зрізується (у даному випадку приймається рівною товщині стінки ковша), м; k – питомий опір різанню ґрунту, МПа;

- 2) опір переміщенню ґрунту по стінці ковша, кН

$$W_2 = 2Bh^2 \mu_2 g \cos^2 \alpha,$$

де μ_2 – коефіцієнт тертя ґрунту по поверхні стінки ковша; α – кут різання, град; g – прискорення вільного падіння, м/с²;

- 3) опір тертя ґрунту при його підйомі, кН

$$W_3 = 2BH^2 g \gamma \mu \frac{1}{1 + \operatorname{tg}^2 \varphi},$$

де H – висота наповнення ковша, м; μ – коефіцієнт тертя ґрунту по ґрунту; φ – кут природного укосу ґрунту, град; γ – щільність ґрунту, кг/м³;

- 4) опір переміщенню призми волочіння, кН

$$W_4 = 1,2BH^2 \gamma \mu g;$$

- 5) загальний опір переміщенню ковшів, кН

$$W_s = W_1 + W_2 + W_3 + W_4;$$

- 6) внутрішній діаметр зтягувального гвинта орієнтовно визначають із розрахунку сил на подолання опорів переміщенню ковшів скрепера по заниженому (приблизно на 30%) допустимому напруженню стискання матеріалу гвинта

$$d_1 = \sqrt{\frac{W_s}{0,7[\sigma_{\text{ст}}]}},$$

де d_1 – внутрішній діаметр зтягувального гвинта, м; $\sigma_{\text{ст}}$ – допустиме напруження стискання матеріалу гвинта, м;

- 7) крутний момент, необхідний для повертання гайок зтягувального гвинта з урахуванням використання 2-х гідромоторів, кН·м

$$M_{\text{кр}} = \frac{W_s d_2}{4} \operatorname{tg}(\beta + \rho),$$

де d_2 – середній діаметр зтягувального гвинта, м; β – кут підйому гвинтової лінії, град.; ρ – кут тертя (залежить від коефіцієнту тертя в різі f , $\rho = \operatorname{arctg} f$), град.

За крутним номінальним моментом $M_{\text{кр}}$ і необхідною частотою обертання з використанням довідкових таблиць підбираються тип і марка гідромоторів;

- 8) необхідний діаметр поршня привідних гідроциліндрів, м

$$D = \sqrt{2W'_s / P_{\text{max}} \pi},$$

де $W'_s = (W_1 + W_2) / 2$; P_{max} – максимальний тиск в напірній лінії гідроциліндра, МПа;

- 9) необхідний діаметр штока привідних гідроциліндрів, м

$$d = D \sqrt{1 - V_1 / V_2},$$

де V_1, V_2 – максимальні швидкості прямого та зворотного ходу, м/с.

Основним недоліком цієї конструкції скрепера є неможливість розробки мерзлих ґрунтів.

Іншим варіантом удосконалення робочого обладнання скреперів є застосування фрезерного робочого органа (ФРО), що розміщується позаду ковша.

Ця конструкція (рис. 5) містить тягач 1, з'єднаний з ковшем 3 за допомогою арки-хобота 2. Рама ковша скрепера ззаду спирається на задні колеса 4. До ковша 3 на двох осях 5 кріпиться ФРО 6. За допомогою коромисла 7 і гідроциліндра 8 ФРО переміщується вгору - донизу на задану

відцентрових сил закидається в ківш до його заповнення. Після цього здійснюється підйом ФРО в транспортне положення і припинення його обертального руху. Заповнений ґрунтом ківш транспортується до встановленого місця розвантаження і розвантажується шляхом нахилу ковша з використанням гідроциліндрів. При необхідності ґрунт з ковша може розвантажуватися рухомою передньою стінкою, що переміщується з використанням гідроциліндрів.

В цій конструкції поєднуються функції скрепера, дорожньої фрези і металника ґрунту, що дозволяє розробляти міцні ґру-

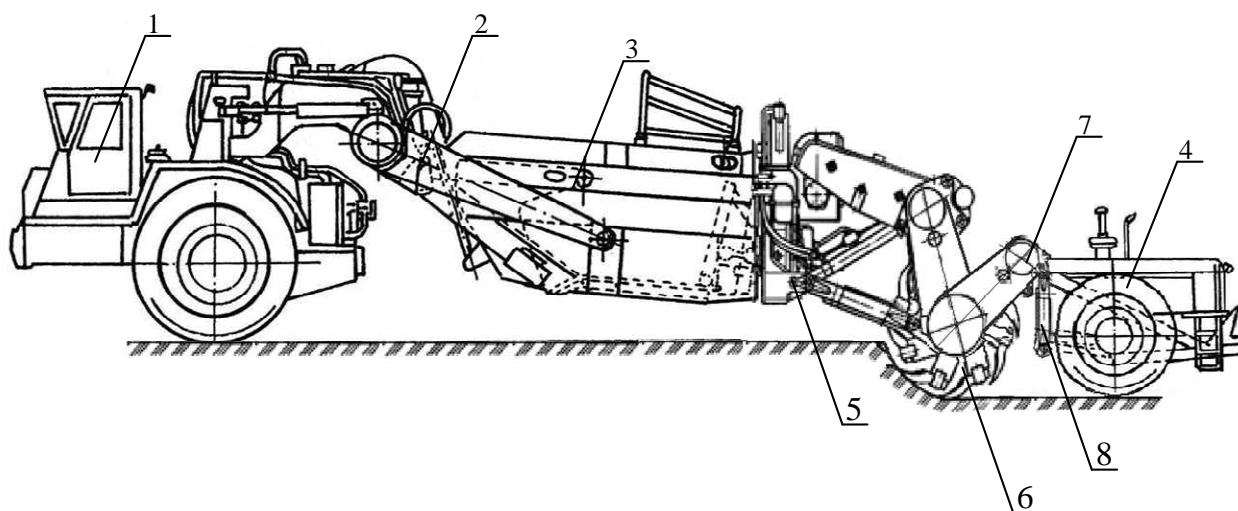

Рис. 5. Скрепер з фрезерним робочим органом

Fig. 5. Scraper with milling working body

відстань для розробки ґрунту і приводиться в обертання двома гідромоторами, розташованими всередині ФРО.

За допомогою шліцьового з'єднання валів гідромоторів з ФОР передається крутний момент на барабан. ФРО є товстостінною трубою певної довжини, що дорівнює розрахунковій ширині смуги зрізаного ґрунту; на зовнішній поверхні труби приварені кронштейни, на яких закріплені болтами різальні ножі-пластини.

Скрепер під'їжджає до місця завантаження. Далі з використанням гідромоторів приводиться в обертання барабан ФРО і заглиблюється в ґрунт на необхідну глибину за допомогою гідроциліндра 8. При цьому ґрунт зрізується ножами-пластинами, закріпленими на барабані, і під дією

Особливістю цієї конструкції є також відсутність опору наповнення ковша, що виникає при проштовхуванні стружки ґрунту через вже набраний в ківш ґрунт, так як зрізана ФРО стружка згори наповнює ківш. На цю складову в традиційних скреперах витрачається 60 ... 70% тягового зусилля, необхідного для наповнення ковша.

Конструкція скрепера з ФРО забезпечує мінімальну силу тяги для набору ґрунту в ківш, тому можна використовувати двигуни меншої потужності в порівнянні з традиційними скреперами.

Для скреперів з ФРО основними розрахунковими параметрами є:

1) потужність, яка підводиться до ФРО, кВт

$$N_{ob} = \frac{N_e - N_f - N_g}{1 - \left(\frac{3 \cdot K_d \cdot \cos(\beta) \cdot V_p}{8 \cdot \pi \cdot n \cdot R} \right)},$$

де N_e – потужність двигуна; N_g – потужність, що витрачається на гідравлічні втрати і привід допоміжних механізмів, кВт; K_d – коефіцієнт динамічності; β – кут нахилу сили опору різанню, град.; n – частота обертання ротора ФРО, c^{-1} ; R – радіус ротора ФРО, м;

2) потужність, що витрачається на перекочування скреперного агрегату N_f без врахування ефекту підштовхування, кВт

$$N_f = \mu \cdot (G_t + G_s + G_{gr}) \cdot V_p,$$

де μ – коефіцієнт опору коченню скрепера; G_t – вага тягача, кН; G_s – вага скрепера, кН; G_{gr} – вага ґрунту в ковші, кН; V_p – швидкість скреперного агрегата, м/с;

3) потужність, що витрачається на гідравлічні втрати і привід допоміжних механізмів, кВт

$$N_g = 0,2 \cdot N_e;$$

4) частота обертання ротора ФРО, c^{-1}

$$n = \sqrt{\frac{(Q + 1,2 \cdot K_n \cdot R^2 \cdot L_k) \cdot g}{4,8 \cdot K_n \cdot R^3 \cdot L_k \cdot K_{pr} \cdot \pi^2 \cdot \sin(2 \cdot \alpha)}},$$

де Q – місткість ковша, m^3 ; R – радіус ротора ФРО, м; L_k – ширина ковша, м; K_n – коефіцієнт наповнення лопатки ротора; K_{pr} – коефіцієнт опору вітровому навантаженню скрепера; α – кут повороту ротора ФРО, град.; g – прискорення вільного падіння, m/c^2 ;

5) сила опору ґрунту різанню, кН

$$R_n = \frac{3 \cdot K_d \cdot N_{ob}}{8 \cdot \pi \cdot n \cdot R};$$

6) можлива товщина стружки, що зрізується, м

$$h = \frac{R_n}{K \cdot B},$$

де K – питомий опір ґрунту різанню, Па; B – довжина барабана ФРО, м;

7) продуктивність ФРО, m^3/c

$$P_1 = \frac{B \cdot h \cdot V_p \cdot K_{nr}}{K_r},$$

де K_{nr} – коефіцієнт наповнення лопатки ФРО; K_r – коефіцієнт розпушування.

ВИСНОВКИ

Впровадження описаних конструкцій скреперів дозволить збільшити діапазон ґрунтів, що ними розробляються, в порівнянні з скреперами традиційних конструкцій, підвищити їх продуктивність і знизити собівартість земляних робіт шляхом застосування на них двигунів меншої потужності. Перспективними напрямками подальших досліджень є розробка і впровадження нових конструктивних схем робочого обладнання скреперів.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Ветров Ю.А. и др.* Машины для земляных работ. Учебник. К.: ВШ, 1981. – 383 с.
2. *Федоров Д.И.* Рабочие органы землеройных машин. М.: «Машиностроение», 1990. – 368 с.
3. *Пелевін Л.Є., Рашківський В.П.* Курсове проектування з гідроприводу підйомно-транспортних, будівельних, дорожніх, меліоративних та лісотехнічних машин. К.: «Фенікс», 2015. – 105 с.
4. *Корольков А.Е.* Скрепер бинарного действия. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата технических наук. Омск: СибФУ, 2001. – 18 с.
5. *Снигерев Д.С.* Обоснование параметров скрепера с фрезерным рабочим органом. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата технических наук. Омск: СибГАДА, 2001. – 18 с.
6. *Пелевін Л.* Аналіз процесу імпульсної подачі зуба розпушника / Л. Пелевін, А. Фомін, Б. Мельниченко // Гірничі, будівельні, дорожні та меліоративні машини. – Київ, 2015. – №85. – С. 90-94.
7. *Міщук Д.* Дослідження динамічної моделі гідравлічного циліндра об'ємного гідроприводу / Д. Міщук // Гірничі, будівельні, дорожні та меліоративні машини. – Київ, 2016. – №87. – С. 74-81.

REFERENCES

1. *Vetrov YU.A., 1981.* Mashyny dlya zemlyanykh robot. [Earth moving]. Uchebnyk. Kiev VSH, – 383.
2. *Fedorov D.Y., 1990.* Rabochye orhany zemleroynykh mashyn. [The working parts of earthmoving machines]. Moscow «Mashynostroenye», 368.
3. *Pelevin L.YE., Rashkivskyy V.P., 2015.* Kursove proektuvannya z hidropriyvodu pidyomno-transportnykh, budivelnykh, dorozhnykh, melioratyvnykh ta lisotekhnichnykh mashyn. [Course design hydraulic lifting-transporting, building, road, reclamation machines and Forestry]. Kiev «Feniks», 105.
4. *Korolkov A.E., 2001.* Skreper bynarnoho deystvyaya. [Scraper binary steps]. Avtoreferat dySSERTatsyy na soyskanye uchenoy stepeny kandydata tekhnicheskyykh nauk. Omsk: SybFU, – 18.
5. *Snyherev D.S., 2001.* Obosnovanye parametrov skrepera s frezernym rabochym orhanom. [Justification scraper parameters milling working body]. Avtoreferat dySSERTatsyy na soyskanye uchenoy stepeny kandydata tekhnicheskyykh nauk. Omsk: SybHADA – 18.
6. *Pelevin L., Fomin A., Melnichenko B., 2015.* Analiz procesu impul'snoi podachi zuba rozpushnika [The analysis process pulsed supply dental ripper]. Girnichi, budivelni, dorozhni ta meliorativni mashini [Mining, construction, road and melioration machines], No. 85, 90-94. – (in Ukrainian).
7. *Mischuk D., 2016.* Docladzeniya dinamichnoi modeli gidravlichnogo cilindra obemnogo gidroprivody [Hydraulic cylinder of the volumetric hydraulic drive research of the dynamic model]. Girnichi, budivelni, dorozhni ta meliorativni mashini [Mining, construction, road and melioration machines], No. 87, 74-81. – (in Ukrainian).